

Rävskabb och skabbiga hundar

För ungefär trettio år sedan började vi se skabbiga rävar i Norden. Rävarna minskade stadigt i antal för att så småningom återhämta sig något. Uppgifter från Statens Veterinärmedicinska anstalt talar om tiotusentals döda rävar under sjuttio- och åttiotalen. Så mycket som åttio procent av rävstammen kan ha dött under perioden. Fortfarande har vi färre rävar än innan den lilla parasiten drabbade vår vilda rävstam men nu finns rödräven spridd som tidigare i landet.

Ett litet kvalster i huden

Parasiten är ett kvalster, ett litet spindeldjur, på ca 1/4 mm som är mycket smittsamt. På latin heter det *Sarcoptes scabiei*. Det smittar inte bara till andra rävar utan drabbar även varg, lo, mård och så våra hundar. För att smittas krävs inte direkt kontakt. Det kan räcka med att din hund nosar på hårtussar eller hudflagor, med kvalster på, som räven lämnat efter sig på platsen där den kliat sig.

Människor kan drabbas

Till och med människor kan drabbas av rävskabb. Då är det förmodligen den egna hunden som genom nära kontakt har smittat ägaren. Oftast försvinner symtomen på människan också när hunden blivit av med sina besvär.

Människan har sin egen variant av skabbdjur men den smittar bara mellan människor och inte via räv. Den varianten är inte vanlig i Sverige.

Kortlivade men produktiva

Skabbdjuret lever bara 2-4 veckor i huden med de sörjer väl för släktets fortbestånd genom att honorna lägger 3-4 ägg om dagen under sin levnad. Från ägg till vuxet kvalster tar bara två veckor. Ändå tar det flera veckor eller månader innan hunden som smittats utvecklar symtom. Hur snabbt hunden får symtom beror på smittdos och hur stor hundens egen motståndskraft är.

Skabbdjuret överlever inte länge utanför kroppen. Under experimentella förhållanden har man lyckats hålla liv i dem i drygt två veckor. I inomhusklimat är det troligt att de dör inom ett par dygn. Det är därför inte nödvändigt med någon sanering inomhus i samband med att hunden behandlas. Hundkojan och bilburen kanske det ändå är säkrast att sanera med t.ex. Tiguspray®.

Hösten - skabbtid

Hösten är skabbtiden framför allt. Vi får in hundar med rävskabb hela året men det är under höstarna som de är flest. Kanske det beror på att hundarna smittats under sommaren och några månader senare hunnit få klåda och hudförändringar.

Klåda – första tecknet

Klåda är det tidigaste och också det tydligaste symtomet. Natttid sover de flesta hundar även om de har ett hudproblem. Med rävskabbsmittade hundar är det annorlunda. De har svårt att sova på grund av klådan. Har hunden nattklåda så tänker vi veterinärer på rävskabb. Så småningom får de flesta hundar sårskorpor och hudrodnader på huvud (speciellt öronlappar) och ben (armbågar och hasar) men även på buk och bröst. Pälsen blir på, de angripna områdena, så småningom mindre tät. De skabbrävar som vi ser i naturen har mycket långt gångna förändringar. De är väldigt hårlösa och har till och med tappat hår på svans och rygg. Så långt gången rävskabb har vi inte sett på någon hund. Hundarnas ägare reagerar långt tidigare.

Ibland svårställd diagnos

Det finns dock en och annan hund som hinner utveckla riktigt allvarliga hudförändringar och det är hundar med kroniska hudproblem av annan orsak. När de drabbas av rävskabb är det inte så lätt att förstå att det är ett nytt problem som tillstött. Ägaren misstänker ofta i första hand att hundens tidigare hudsjukdom har förvärrats. Det kan gå månader innan

tanken på att det kan vara en parasitsmitta dyker upp.

Det är inte ovanligt att hundar med hudproblem som påminner om rävskabb, behandlas som om det vore rävskabb, även om diagnosen inte är helt solklar. Ofta för att man vill utesluta hudparasiter som orsak.

Följsjukdomar

Skabbdjuren orsakar skador i huden när de gör gåingar och de retar kroppens immunförsvar till allergiliknande reaktioner. Hudens försvar mot bakterier och svampar sätts då ner. Detta kan resultera i svåra bakteriella eller svamporsakade hudproblem som försvårar diagnostik och behandling.

Diagnos

Symtomen är den viktigaste hjälpen när man skall ställa diagnosen rävskabb. Har man tur kan man hitta parasiten i hudskrap som undersöks i mikroskop. Det behöver inte vara så många parasiter i huden för att hunden skall ha en ordentlig klåda. Därför kan det vara svårt att få med dem i ett hudskrap. Blodprov kan ge svar på om det kan röra sig om rävskabb. Man letar då efter antikroppar mot skabbdjuren. I det flesta fallen kan man dock få en stark misstanke på om det rör sig om rävskabb genom var hudförändringarna sitter och om hunden kliar sig på natten. Har hunden dessutom s.k. positiv öronrullningsreflex så är det väldigt stor sannolikhet att det rör sig om rävskabb. Positiv öronrullningsreflex innebär att man framkallar ryckningar i samma sidas bakben, klirörelser, när man viker öronlappen och rullar den mellan fingrarna. Samma klireflex kan man framkalla på de flesta hundar genom att klia dem bakom frambenen men det är just öronlapparna som ger en pekpinne åt rävskabbshållet. Tyvärr har inte riktigt alla hundar med rävskabb positiv öronrullningsreflex.

Å andra sidan är det få andra hudproblem ger klåda just på öronlapparna. Undantaget är hundar med allergiska hudproblem.

Smitta från hund till hund

Hundar smittas som regel av rävar men kan även smittas av andra hundar. Eftersom hundar aldrig hinner få en så stor mängd skabbdjur på sig som rävarna, så är den smittrisen inte lika stor. Det finns exempel på hundar som levt ihop i flera månader där den ena varit smittad och den andra inte drabbats.

Behandling

Skabbdjuren är svåra att komma åt med behandling, eftersom de lever nere i översta hudlagret, där de är ganska skyddade. Vanliga ohyremedel som Dermocan® och Canitex® fungerar inte. Man får ta till effektivare medel. Alla de nedan uppräknade är receptbelagda. *Sebacil*®, ett medel som man baddar utanpå hunden, har länge varit den dominerande behandlingsmetoden. Det är effektivt och billigt och det enda medlet som är registrerat i Sverige för användning mot rävskabb på hund.

Stronghold® är det senaste tillskottet i behandlingsväg. Det är spot-on-lösning mot bl.a. rävskabb men är dyrt att använda. En 30 kg hund kostar ca 400 kr (plus receptarvode) att behandla.

Ivermectin (Ivomec® och Bimectin®) eller liknande injektionssubstanser används flitigt trots att de inte är registrerade för användning på hund. Eftersom det har rapporterats allvarliga biverkningar, speciellt på Collieraser, använder vi på kliniken dessa injektionsmedel endast i undantagsfall.

Interceptor® tabletter har fördelen att man inte har registrerat några allvarliga biverkningar och att behandlingen är just tabletter. Det är dock dyrt att använda i den dos som rekommenderas mot rävskabb.

Överdiagnostiserad

Många hundar, med andra problem än rävskabb, behandlas mot rävskabb.

Diagnosen kan vara svår att ställa och om hunden har allvarliga symtom bör den undersökas av en veterinär med erfarenhet av hudsjukdomar på hund.

Oavsett vilken av de nämnda behandlingsmetoderna som används så är behandlingen effektiv om den ges i rätta doser och med rätt intervall.

Om hunden fortsätter att klia sig trots genomförd behandling så kan det ha varit en felaktig diagnos från början eller ytterligare problem som t.ex. en bakteriell hudinflammation kan ha tillstött. Ta då kontakt med din veterinär igen och låt henne eller honom undersöka hunden på nytt.